

PATOLOJİ UZMANLARI İÇİN SERTİFİKASYON ÇALIŞTAYI RAPORU

Patoloji uzmanları için sertifikasyon çalıştayı 31 Ekim 2018 Çarşamba günü Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Binasında 62 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

-Toplantı Dr. Serpil Dizbay Sak'ın "**Bu çalışmaya neden ihtiyaç duyduk ve sertifikasyon ile ilgili yasal çerçeve nedir**" başlıklı giriş konuşması ile başlamıştır. Bu konuşmada mevcut sertifikasyon yönetmeliği hakkında bilgi vermiş, ayrıca bu yönetmelikte değişiklik yapılacağına öğrenildiğini bildirmiş ve farklı uzmanlık alanlarında yürüyen bakanlık tarafından onaylanmış sertifikasyon programlarından örnekler vermiştir. Mevcut yönetmeliğe göre federasyon tarafından özel hukuk tüzel kişisi olarak önce İl Sağlık Müdürlüğü'ne başvuru yapıp, bunun bakanlığa iletilmesini, takiben, bakanlık tarafından ve veTıpta Uzmanlık Kurulunun onayı ile sertifikasyonun yapılabileceğini özetlemiştir. Patoloji çekirdek eğitim programında (ÇEP) yer alan konuların sertifikasyon konusu olamayacağına altını çizmiştir. Patoloji uzmanları için herhangi bir alanda düzenlenebilecek yapılandırılmış bir eğitim programı için yasalarla sınırları çizilmiş seçeneklerin yan dal, sertifikasyon (Bakanlık onaylı), doktora programları olduğunu vurgulamıştır. Ancak patoloji uzmanları için bazı özel alanlarda çalışma grupları tarafından çerçevesi çizilmiş, teorik alt yapısı ve uygulama kısmı olan, sınavla sonuçlanıp, PDF tarafından onaylanan "**yapılandırılmış uzmanlık sonrası eğitim programları**" şeklinde programların düzenlenebileceğini; böyle bir yol tutulduğu takdirde sertifika ya da diploma şeklinde yasal belge düzenlenemeyeceğini, ancak meşru bir yapılandırılmış eğitimin gerçekleştirilebileceği konusundaki görüşünü özetlemiştir

-**Kuzey Amerikauygulamasını** Dr. Tarık Tihan şu şekilde özetlemiştir: Öncelikle sertifikasyon teriminin karşılığı olarak "Board" teriminin kullanıldığını söylemiş; American Board of Pathology (ABP)'nin 1936 yılında aktif olarak çalışmaya başladığını ve yasal lisans, resmi izin yetkisinin olmadığını, uzmanlık iş ve görev kapsamını belirlemediğini, gönüllülük üzerine çalıştığını belirtmiştir. ABD' de patolojinin, anatomik ve klinik patoloji olmak üzere iki ana dalının olduğunu ve yan dal olarak tanımlanan alanların ise Adli Patoloji, Dermatopatoloji, Hematopatoloji, Moleküler Patoloji, Nöropatoloji, Pediatrik Patoloji ve Sitopatoloji olduğunu eklemiştir. Diğer grupların yan dal olmamalarının nedenlerini ise eğitici ve eğitsel kaynak sorunları, iş yüklerinin anatomik patolojide önemli yer tutmaları, ekonomik ve yönetsel sorunlar, akreditasyon sorunları ve konu sınırlarının belirlenmesindeki güçlük, kavramsal sorunlar olarak açıklamıştır. Sertifikasyon için öncelikle akreditasyonun önemini vurgulayarak; ABD'de sertifikasyon şartlarının akredite bir tıp fakültesinden tıp lisansını almak, akredite bir patoloji uzmanlık eğitimini almak ve board sınavlarını geçmek şeklinde olduğunu ve 10 yıl sonra ise re-sertifikasyon gerekliliğinin olduğunu belirtmiştir. Kurum-hastaneler için topluma sertifikalı doktor çalıştırmanın prestij ve tercih edilme açısından önemli olduğunu, hastaların internetten "is mydoctor board certified?" şeklinde tarayarak patologlarının sertifikalı olup olmadığını öğrenebildiklerini vurgulamıştır.

-**Avrupa** uygulamasını ise Dr. Nesimi Büyükbabani şu şekilde özetlemiştir: Avrupa Tıp Uzmanları Birliğinin (UEMS) 1958 yılında kurulduğunu aday ve oy kullanma yetkisi olan gözlemci ülkelerden oluştuğunu ve Türkiye'nin de gözlemci üye olduğunu belirtmiştir. Bu kurulun altında Patoloji bölümünün ise 1988 yılında kurulduğunu söylemiştir. Avrupa'da her ülkenin yan dal konusunda farklı uygulamalarının olduğunu belirtip; Fransa, İtalya, Danimarka, İsveç, Norveç, Hollanda, Belçika ve Litvanya'nın patolojide yandal bulunmadığını; Almanya (patoloji nöropatoloji) ve Yunanistan (patoloji, sitopatoloji)da ise birden fazla anadal uzmanlığı olduğu bilgisini vermiştir. Bazı ülkelerde patolojide yan dalların olduğunu [Portekiz (nöropatoloji, dermatopatoloji), Macaristan (sitopatoloji), Polonya (jinekopatoloji, sitopatoloji); bazı ülkelerde ise [Avusturya (moleküler patoloji, nöropatoloji), Macaristan (moleküler patoloji)]üst dalların tartışıldığını; İngiltere'de ise yandal ve üst eğitim şeklinde daha da karmaşık bir yapılanmanın olduğunu belirtmiştir. AB ülkelerinde meslek örgütlerinin patoloji alanında üst düzey eğitimleri düzenleme çabasında olduklarını ve kanun yapıcılara göre daha erken davrandıklarını eklemiştir. Planlama halinde olan Avrupa Moleküler Patoloji Eğitim programını örnek olarak vermiştir. İki yıllık süreye yayılacak olan bu eğitimin patoloğlar yanı sıra, moleküler biyolog ve onkologlara da açık olduğunu, 20-30 katılımcı ile sınırlandırıldığını, 10 modüllük bir eğitim ve her modül sonrasında yazılı ve sözlü sınav şeklinde yapılandırıldığını, bu eğitim için eğitici laboratuvarların belirlendiğini, ikinci yılında klinik araştırma yaparak bitişin bir yayın ile olmasının planlandığını bildirmiştir.

- Dr. Alp Usubütün, "**Sertifikasyon deyince ne anlıyor, ne bekliyor ve neden korkuyoruz**" başlığı altında PDF tarafından yapılan anket sonuçlarını şöyle özetlemiştir. 13 çoktan seçmeli 1 açık uçlu soru şeklinde yapılandırılmış olan ankete 184 patolog katılmıştır. Katılanların %84'ü uzmanlık sonrasında yapılandırılmış bir eğitime ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Anket sonucuna göre sertifikasyondan beklenen yararlar, kalitenin artması, bazı özel olguları o alanda bilgili kişilerin raporlaması, kişisel gelişimin artması, eğitimin devamlılığı, patolojinin diğer bölümlere karşı güçlenmesi ve iş başvurusunda avantajlı olması şeklinde ortaya çıkmıştır. Sertifikasyonun sakıncaları ise merkezlerin kısıtlı olması nedeniyle eğitim için uzun süre beklenmesi, öngörülemeyen yasal/yönetmelik sorunlar, iş yükü dengesizliği, maddi dengesizlik; kişilere, kurum ve eğitimcilere ekstra yük getirmesi şeklinde özetlenmiştir. Ankette yer alan açık uçlu soruların yüksek oranda cevaplandığı saptanmıştır. Belirtilen görüşlerin liyakate göre ve adaletli programlama, iyi bir planlama ve iyi eğitim ortamının sağlanması, objektif bir sınav uygulanması, bir alanda uzun yıllar görev yapan kişilerin haklarının korunması, re-sertifikasyonun da olması gerektiği şeklinde ortaya çıktığı; üniversitelerin bu eğitimler için daha uygun olabileceği, bu eğitimin eşitsizlik yaratabileceği ve daha çok özel sektöre yarayabileceği şeklinde de görüşler olduğu anlaşılmıştır. Sonuçlar her grupta eğitim ihtiyacı olduğu, ancak bir alanda sertifikaya olmayan kişilerin de bu alanda rapor çıkarmasının engellenmemesi

gerektiği, planlanan eğitimlerin standart olması, sınav uygulanması ve re-sertifikaşyonun da planlanması gerektiği şeklinde özetlenmiştir.

- Dr. Ali Veral, **Sitopatoloji yan dal** uygulamalarını özetlemiştir. Sitopatoloji yan dal uygulamasının 1951 yılında İstanbul Üniversitesi, 1969 yılında İ.Ü Cerrahpařa Tıp Fakóltesi, 1970 yılında Ege Üniversitesi ve 1988 yılında Ankara Üniversitesi'nde başladığı belirtilmiştir. Günümüzde de bu kurumlarda yan dal eğitiminin sitopatoloji yan dal uzmanları tarafından verildiğini söyledi. Toplam 31 kişinin sitopatoloji yan dal belgesi olduğu ve bu kişilerin 18'inin kamu hastanelerinde çalıştığı öğrenilmiştir. Bu 31 kiři içinden 4'nün sertifikasının 1983-1994 yıllarında Sağlık Bakanlığı (SB) tarafından verildiğini, 3 kişinin 2 yıl yurtdişi eğitiminin olması nedeni ile SB tarafından belgelendiği, 1994 yılından sonra da 24 patoloğun 2 yıllık eğitim ve tez sonunda yandal uzmanlığını aldığı, günümüzde ise artık tezin zorunlu olmadığı anlatılmıştır. Yan dal sonrasında kişilerin mecburi hizmet yükümlülüklerinin doğduğu belirtilmiştir. Sitoloji yan dal uzmanlığı için performans katsayılarının farklı uygulanması nedeniyle meslektaşlar arasında ortaya çıkan bazı sorunlara değinilmiştir. Yan dal uzmanının çalışma alanının kısıtlanması, sadece sitoloji bakmak ile yükümlü hale getirilmesi nin olumsuz uygulamalar olduğu anlatılmıştır.

-**Nefropatoloji** alışma grup başkanı Dr. Dilek Ertoy Baydar, sertifikasyon için çalışma gruplarının önerisini özetlemiştir. Son yıllarda artan böbrek transplantasyonları nedeniyle bu alanda tecrübesi olmayan patoloğların bu biyopsilere bakmaya mecbur bırakıldıklarını iletmiştir. Bu nedenle nefropatoloji çalışma grubunun 30 Mart 2013 tarihinde alıştay yaparak sertifikasyon çalışmalarını başlattıklarını vurgulamıştır. Ekte de bulunan program önerisini özetlemiştir.

- **Moleküler patoloji** alışma grubu başkanı Dr. nder Bozdoğan sertifikasyon için çalışma gruplarının önerdiği modeli özetlemiştir.

- **Nöropatoloji** alışma grubu başkanı Dr. Elif İnanç Grer sertifikasyon için çalışma gruplarının önerdiği modeli özetlemiştir.

-Diğer alışma gruplarının sertifikasyon hakkındaki düşünceleri çalışma grup temsilcileri tarafından iletilmiştir. Hematopatoloji grubunun sertifikasyon konusuna olumlu baktığı; dermatopatoloji ve pediatrik patoloji gruplarının sertifikasyon değil, yan dal uzmanlığı konusunda emek sarfetmeye eğilimli oldukları belirtilmiştir. Meme, endokrin, pulmoner kemik ve yumuşak doku, gastrointestinal sistem, hepatopankreatobilier sistem, baş boyun patolojisi, jinekopatoloji ve ropatoloji çalışma grupları temsilcileri genel olarak sertifikasyonun gerekli olmadığı ancak yapılandırılmış bir uzmanlık sonrası eğitimin gerekli olduğu fikrini iletmişlerdir.

-Daha sonra tüm katılımcılar 2 gruba ayrılarak sertifikasyonun avantaj ve dezavantajlarını 8 madde altında grup çalışması şeklinde tartışmış ve sonuçlarını şu şekilde özetlemişlerdir;

-Sertifikaşyonun hasta hizmeti üzerine olumlu etkileri; kaliteyi arttırmak, hasta tarafından tercih edilebilir olmak, hizmetin yurt içinde homojenizasyonu, doğru tanı ve tedaviye hastanın kolay ulaşması ve çok merkez dolaşmanın önlenmesi; olumsuz etkileri ise getireceği mali yük, küçük hastanelerde uzman doktora ulaşma sıkıntısı, raporlama süresinin uzaması, frozen hizmetinin aksaması şeklinde özetlenmiştir.

-Bir alanda sertifikasyonun patoloji içerisindeki diğer alanlar üzerine olumlu etkileri; asistan eğitime olumlu katkı, eğitim kurumlarında uzmanlaşma artışı, eğitim kalitesi artışı; olumsuz etkileri ise, ana dalda kalitenin düşmesi, iş barışını olumsuz etkilemesi, iş dağılımını olumsuz etkilemesi şeklinde özetlenmiştir.

- Patoloji uzmanlık eğitimi üzerine olumlu etkinin eğitim kalitesinin artması, olumsuz etkilerinin ise eğitim verecek eğitmenin azalacağı, materyal paylaşımının sıkıntılı olabilme ihtimali nedeniyle eğitim kalitesinin düşebileceği şeklinde özetlenmiştir.

-Patolojinin diğer uzmanlık alanları ile ilişkileri üzerine olumlu etkileri; klinik bölümlerin birlikte çalışacakları patologları tanımaları, disiplinler arası mücadelede olumlu etkisi; olumsuz etkileri ise mobinge yol açabileceği, sertifikasyonu olmayan patoloğun yeterliliğini diğer branşların sorgulaması şeklinde özetlenmiştir.

-Araştırma geliştirme faaliyetleri üzerine olumlu etkisi olacağı belirtilmiş, diğer yandan kliniko-patolojik bakış açısını daraltabilir ve disiplinlerarası araştırmaları olumsuz etkileyebileceği görüşleri belirtilmiştir.

-Sertifika alanının kendisi üzerine maddi etkisinin olumlu yanları performansın üst seviyeden verilmesi, belge her zaman avantajdır şeklinde değerlendirilmiş olup, olumsuz etkileri ise gelir eşitsizliği, eğitim sırasında performans alınamayacağı için maddi kayıp ve maddi açıdan iş huzurunun bozulması şeklinde ortaya çıkmıştır.

-Sağlık sistemi üzerine olumlu etkileri; atama ve işe almalarda kullanılabilir, hasta maliyeti azalabilir; olumsuz etkisi ise hekim dağılımını planlamada zorluk oluşturabilir şeklinde belirtilmiştir.

- Sağlık Bakanlığının ve mevzuatın programa etkisi; eğitim almak için bakanlık izin vermeyebilir, göndermeme uygulamaları olabilir, patolog bakanlığın onaylamadığı sertifikaları öne sürerek hak iddia edebilir şeklinde özetlenmiştir.

-Hem çalıştay sırasında hem de "sertifikasyon gereksizdir" tartışma gurubunda uzmanlık süresinin 4+1 veya 4+2 olabileceği ve eklenen yıllarda ülkenin ihtiyacı olan patoloji alt dallarında derinleşme sağlanabileceği (örneğin, son yılda 6'şar ay nefropatoloji ve hematopatoloji çalışarak bu alanlarda yetkin olduğu belirtilebilir) şeklinde görüş ortaya çıkmıştır. Ancak bu uygulamanın kanun ve program değişiklikleri gerektireceği için geliştirilerek SB ile paylaşılması gereken bir konu olduğuna da dikkat çekilmiştir.

SONUÇ

-Daha sonraki planlamaları kolaylaştırmak için tüm çalışma gruplarının yapacakları kursları yapılandırmaları, kurs sonunda ölçme değerlendirme yöntemlerinin kullanılması ve sonucunda “katılmıştır” yerine, “başarmıştır” şeklinde belge verilmesinin uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Belgelerin PDF tarafından onaylanmasının uygun olacağı anlaşılmıştır.

-Kendi alanlarında daha derin/ileri bir uzmanlaşmaya ihtiyaç duyan çalışma gruplarının önerdikleri programları yapılandırmaları ve pratik uygulama esaslarını ayrıntılı olarak dökümente etmelerinin uygun olacağı tespit edilmiştir.